

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 11

*Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Правова держава: досвід, можливості,
механізми формування в сучасній Україні”,
м. Київ, МАУП, 24 квітня 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 5 від 28.05.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
Ф. М. Медвідь, канд. філос. наук, проф.
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 11: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Правова держава: досвід, можливості, механізми формування в сучасній Україні”, м. Київ, 24 квіт. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2014. — 362 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

ЗМІСТ

Шконда В. В. Правова культура як детермінанта правової держави	7	Вакуліч Т. М. Ціннісний потенціал сім'ї як фактор національної безпеки	56
Шилов Ю. О. Генезис права й держави у світлі історії православної державності слов'ян.....	10	Вакуліч Т. М., Карачевська О. Л. Віктимність жінки як прояв залежної поведінки	63
Підналий В. Л. Актуальні проблеми філософії права ..	13	Выровой В. И. Духовність в контексті соціального управління	66
Пригунов П. Я. Основні напрями та механізми реформування правоохоронних органів України	16	Головченко В. В. Критерії розмежування правових актів за ознаками їх нормативності.....	70
Юлдашев А. Х. Концепція реформування местної влади.....	19	Головченко В. В., Головченко О. В. Медична етика як потенційне джерело права.....	75
Заросило В. О. Щодо зміни системи охорони громадського порядку та громадської безпеки в Україні	27	Гольцов А. Г. Сучасний світовий порядок: міжнародно-правові проблеми забезпечення.....	80
Недюха М. П. Корупція як соціально-правова категорія.....	34	Колпаков В. М. Самоменеджмент як фактор формування управлінської еліти.....	84
Калашнікова Л. Є., Лисак Х. Є., Рильцев Є. В. Психосоціальні основи людини свідомої.....	39	Комаров В. А. Соціальна справедливість і пенсійне забезпечення в Україні	89
Александров Ю. В. Щодо інституту індивідуальної амністії.....	43	Костенко І. В. Особливості використання персональних даних в процесі інформаційно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів	94
Алієва-Барановська В. М. Проблеми нормативно-правового регулювання ЗЕД суб'єктів господарювання в умовах трансформаційних перетворень	45	Костенко І. В., Лужецький Р. Л. Проблеми насильства в сім'ї і заходи протидії такому насильству дільничним інспектором міліції	96
Бандурка А. С. Кібербулінг – новітня загроза інформаційній безпеці особи	49	Костюк Т. О. Формування державного апарату України в умовах становлення правової держави	99
Бірдул Л. В. Нормативно-правова база управління персоналом	52		

СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ І ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Становлення і розвиток української державності, вип. 11, с. 89–93

Щорічно, 20 лютого, ООН святкує Всесвітній день соціальної справедливості. У резолюції ООН говориться про “необхідність подальшого нарощування зусиль міжнародного співтовариства в галузі викорінення злиднів, забезпечення повної зайнятості, гідної роботи, рівності чоловіків і жінок, соціального благополуччя та соціальної справедливості для всіх” [1].

За даними експертів, співвідношення активів 100 найбагатших людей до ВВП становить 38 %, що є найвищою концентрацією капіталу у світі. В США — 7 %, Франції — 10 %, навіть Росії — 22 % [2], 16,3 % громадян існують за межею бідності, а ще 80 % вважають себе бідними [3].

Суспільство перебуває у підвішеному стані. Більшість налаштована не на те, щоб якимось чином зробити суспільство більш справедливо влаштованим, а вбудуватись в ті умови, які є.

Тому необхідні радикальні економічні реформи, спрямовані на перерозподіл власності, експропріацію великих капіталів на користь більшості.

Держава повинна встановити підйомний порядок призначення пенсійного забезпечення, щоб воно не

було невідомим тягарем. Що для цього потрібно зробити? Змінити філософську складову пенсійного забезпечення в країні, основи та порядки їх призначення.

Ким за своєю соціальною суттю є пенсіонери? УТРИМАНЦЯМИ. Так, так — утриманцями на ший держави. Жоден з них не приносить прибутку, тому що система пенсійного забезпечення цього не вимагає. І це справедливо. Людина виконала вимоги держави щодо умов гарантованого отримання статусу соціального утриманця — пенсіонера. Так передбачено чинним законодавством [4, ч. 2, ст. 2; 5, п. 1, ч. 1, ст. 398]. Це є великою проблемою для держави. Станом на сьогодні, у середньому, в Україні, на одного працюючого припадає два пенсіонери [6]. Тобто працюючий змушений платити підвищені податки, щоб пенсійний фонд міг утримувати пенсіонерів. За прогнозами спеціалістів, ця проблема має тенденцію до зростання, а отже погіршення для всіх верств населення. Хто тільки не намагався стати месією, який вкаже шлях до розв’язання цієї проблеми. Навіть пенсійну реформу оголосили, щоправда далі декларацій і погіршення стану працюючих діло не пішло, а її ідейний натхненник

виявив бажання зайнятися ідеологією Партії регіонів, тихенько відмовившись продовжувати втілювати в життя ту саму реформу, за яку так ратував у засобах масової інформації. Завбачливий виявився політик і нездарний державний діяч, хоч і позиціонував себе як політик нової формації. Мабуть, просто не знає, про що б наші політики не декларували, усе це в історії людства колись вже було. Не було лише одного — сумлінного, чесного, принципового, справедливого політика-державного діяча, який би опікувався інтересами країни і суспільства більше, ніж своїми власними. Тому, мабуть, і називають політику брудною справою для негідників. На жаль, більш ніж двадцятирічна практика незалежної України ще не спростувала цього твердження. Але це вже інше питання, тому повернемося до нашої теми.

Отже, у перспективі пенсіонерів стане більше, а тих, хто працює і платить податки — менше. За прогнозами економістів, якщо не вжити якихось кардинальних заходів, держава може стати нездатною нести соціальне навантаження і просто збанкрутує [7]. У зв'язку з цим, які кардинальні підходи до організації пенсійного забезпечення в країні можна запропонувати? Перше. Цей крок вже зроблено. Підвищено вік і страховий стаж, які дають право на пенсію. З урахуванням нинішнього становища і найближчого майбутнього (до п'ятидесяти років), цей вік виходу на пенсію (шістдесят років) максимально критичний. Пояснення просте — низька якість і тривалість життя в Україні. Якщо навіть прямо зараз почати вживати науково обґрунтовані

заходи щодо поліпшення цих критеріїв, то середньоєвропейського рівня ми досягнемо навряд чи раніше, ніж через півстоліття. І це за умови, якщо почати працювати вже сьогодні, а не колись у перспективі. Друге. Розмір пенсій усіх пенсіонерів має бути однаковим. Для цього потрібно провести відповідні розрахунки з науковим обґрунтуванням розміру пенсійних виплат і умов та можливостей їх підвищення. При цьому підвищувати пенсії не за тими заплутаними, майже шахрайськими схемами, до яких вдавались наші уряди, а прозорими і зрозумілими, щоб людина могла легко її порахувати. Якщо рівень пенсії підвищено на певні проценти, то це має бути єдина цифра в абсолютному виразі для всіх пенсіонерів України. Дехто з опонентів може заперечити, що автор пропонує “урівнялівку”, а це погано. Якщо завгодно — так, пропонується зрівняти всіх пенсіонерів у правах і можливостях як це вимагає конституційна норма, що міститься у ст. 46 і 48 Конституції України [8]. Егалітарний підхід до матеріального забезпечення працюючої людини — це шлях у протилежному напрямку від справедливості. Різниця у рівні кваліфікації, умовах праці, посадах, які займають працівники, трудовому стажі тощо — все це повинно знаходити своє відображення у рівні матеріального забезпечення, підкреслюю, працюючої людини. Але ж, у нашому випадку, мова йде про, підкреслюю, соціальних утриманців і підходити з тією ж самою міркою до них несправедливо, оскільки для держави всі однаково бездіяльні, чи колишній президент, чи прибиральник. Різниця в їх матеріальному забезпеченні

є обґрунтованою доти, доки вони приносять прибуток країні у вигляді матеріального або духовного блага. А який дохід державі від пенсіонера президента, або пенсіонера прибиральника? Питання риторичне, тому наполягатиму, що такий крок був би своєчасним і з точки зору економіки, і соціальної справедливості. Тільки такий підхід дасть змогу зробити рівень пенсійного забезпечення достатнім і необтяжливим для держави. Для тих, хто буде прикриватись нормами Конституції України, які забороняють погіршувати матеріальне становище людини, хочу нагадати, що мова йде про дійсне реформування основ пенсійного забезпечення в країні і виправлення ситуації, яка у недалекій перспективі призведе до того, що постане питання про реальний суверенітет і незалежність країни. З огляду на це, наші народні обранці мають скористатися правовими можливостями, що надає їм законодавство України, і набрати необхідну конституційну більшість, щоб проголосувати за необхідні зміни до чинного законодавства.

Третє. Встановити рівень соціальної пенсії для осіб, які в силу поважних причин не виконали необхідні умови для отримання загальної пенсії. Поважні причини повинні мати чіткий вичерпний перелік і закріплені відповідною нормою законодавства України.

Таким чином, в Україні законодавчо встановлюються і закріплюються два види пенсійного забезпечення — загальна пенсія і соціальна пенсія.

Четверте. Щодо пільг. Держава повинна взяти на себе встановлення пільг для непрацюючих пенсіоне-

рів залежно від рівня загальної пенсії. Якщо він буде достатнім і рівень пенсій науково обґрунтовується, то обсяг пільг зменшується, якщо буде відставати від науково обґрунтованого — обсяг пільг зростає. Усе це контролюватиме Кабінет Міністрів України. Пропонується максимальний рівень пільг: безоплатне користування громадським транспортом, електроенергією, водопостачанням, газопостачанням, користування житловим приміщенням, медичним обслуговуванням, протезуванням інвалідів. Тобто мінімально необхідний набір пільг, пов'язаний з проживанням у житловому приміщенні і міською, селищною інфраструктурою.

П'яте. Пенсії існуватимуть тільки двох видів — за віком і професійні. Загалом ці пенсії відомі [7]. Їх рівень не повинен відрізнятись. Єдине, що їх відрізнятиме — момент настання права на пенсію, тобто момент настання страхового випадку. Пенсії виплачуватимуться виключно з фонду пенсійного страхування. Все, що платитиметься з державного бюджету, матиме назву соціальної допомоги.

Шосте. Пенсії інвалідам й у зв'язку з втратою годувальника є соціальним навантаженням для держави незалежно від стану страхового фонду (внеску) громадянина. Це той форсмажор, від якого держава повинна страхувати кожного громадянина і, відповідно, кошти на ці виплати плануватимуться державою щорічно законом про бюджет за потребою. А отже, ці виплати, по суті, є не пенсіями, а державними допомогам [9].

Сьоме. Соціальних пенсій не повинно бути взагалі. Пенсія — це га-

рантія людині, яка все життя працює задля цього, і своєю працею створює суспільно необхідне матеріальне або духовне благо, яке має свою ціну як товар, а отже приносить прибуток, який може бути спрямований державою на економічний розвиток і суспільний достаток. Хто свідомо не включається в систему виробництва суспільно корисного продукту, той не має права вимагати від суспільства, в особі його представника — держави, будь-якого обов'язку щодо його утримання у непрацездатному віці.

Восьме. Найціннішим ліквідним активом особистого капіталу є пенсійне забезпечення. Обов'язкове державне пенсійне забезпечення — одна частина прибутку людини, яку вона заслужила. Держава пропонує другу можливість забезпечити майбутню стабільність і пасивний дохід — накопичувальну пенсію. Це принципово інша система забезпечення життя з виходом людини на пенсію. Вона має бути суто добровільною. Людина протягом трудової діяльності створює накопичувальний капітал. Тобто це теж є результатом тривалої суспільно корисної діяльності людини, але є автономною пенсійною системою. Розмір цієї пенсії, на відміну від обов'язкової, виключно індивідуальний, який напряду залежатиме від розміру внесків і загальної суми. Головне — держава повинна гарантувати людині її надання у повному обсязі за будь-яких обставин.

Підсумовуючи викладене, вважаю, що держава повинна забезпечити громадянину можливість заробити пенсію, яка фінансується з державного фонду зальнообов'язкового страхування, і створити умови

реалізації бажання стати суб'єктом накопичувальної пенсійної системи, звільнивши Пенсійний фонд від зайвого навантаження, яке ані за своєю суттю, ані за формою не має жодного відношення до нього. Ніякого соціального популізму, пенсія повинна бути заробленою людиною, гарантованою державою і юридично захищеною.

Література

1. *Резолюція* “Всесвітній день соціальної справедливості” № A/RES/62/10, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН від 18.12.2007 р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations
2. *6 олигархов* в Україні владеют активами стоимостью \$35 млрд. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.vremia.ua>
3. *21,5 млн украинцев* живет за чертой бедности — минтруд. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://politiko.ua/blogpost28184>
4. *Кодекс законів про працю України* з постатейними матеріалами: У 2 ч. / Уклад. В. С. Ковальський, Л. П. Ляшко. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 1168 с.
5. *Про прийняття* за основу проекту Трудового кодексу України. Постанова Верховної Ради України від 20 травня 2008 р. № 283-VI. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kadrovik.kiev.ua>
6. *Річний звіт 2013*. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mlsp.kmu.gov.ua/labour/control>
7. *Пояснювальна записка до проекту Закону України* “Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи”. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mlsp.kmu.gov.ua>

8. *Конституція України* // ВВР України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
9. *Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів та розвитку системи реабілітації інвалідів на період до 2020 року. Державна програма.* — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mlsp.kmu.gov.ua>